

Aktuelt

Et halvt århundredes træktællinger på Blåvandshuk

Op hver morgen før solopgang og ned på Hukket for at tælle forbitrækkende fugle. Det har frivillige observatører gennemført dag ud og dag ind i mere end 50 år på Blåvand Fuglestation. Og de 35 000 observationstimer har givet pote: 25 faglige analyser af observationsmaterialet er det blevet til med resultater, der har bidraget med megen viden om fugletrækket gennem Danmark.

Sidste skud på stammen er den hidtil største analyse fra en DOF-fuglestation: Udviklingen gennem et halvt århundrede blandt de arktiske og boreale vadefuglebestande, som i stort tal passerer Blåvandshuk i løbet af efteråret, der netop er udkommet i det ansete hollandske ornitologiske tidsskrift *Ardea*. Her bruger vi ikke alene materialet fra Blåvand, men sammenholder det med midvintertællinger på den østatlantiske trækvej, træk-

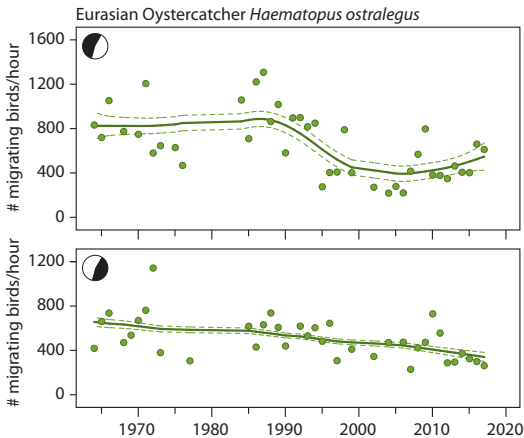
tællinger gennem næsten ligeså mange år på Falsterbo og ynglefugletællinger i det boreale Norge, Sverige og Finland.

Sammenlagt bygger analyserne fra Blåvand på næsten halvanden million optalte vadefugle af de 14 udvalgte arter med Strandskaden som den dominerende art med trekvart million talte individer. Men også Islandske Ryle og Almindelig Ryle fylder godt med hver over 200 000 forbitrækkende fugle.

Som det fremgik af nr. 2 af DOFT sidste år (DOFT 112: 40-52, 2018), er vadefugletrækket ved Blåvand stærkt afhængigt af vejret, idet især vindretningen er bestemmende for, hvor mange fugle og hvilke arter der ses. Og da hyppigheden af de forskellige vindretninger har ændret sig over det halve århundrede, har vi måttet korri-

Hovedparten af de Islandske Rylere, der passerer Blåvandshuk om efteråret, kommer givetvis fra højarktisk Grønland og Nordøst-canada, og mange af dem har fløjet non stop fra tundraen, når de ses ved Blåvand. Modsat den sibiriske bestand, trives den her. Foto: Bo L. Christiansen.

Udviklingen 1964-2017 i antallene af trækkende Strandskader ved Blåvandshuk fra hhv. Norge i vestenvind og Hvidehavet i syddøstvind.

gere herfor. Det problem har man jo ikke ved analyser af rastefugletællinger, men til gengæld er forekomsterne ved Blåvand uafhængige af lokale forhold såsom habitatændringer, der er et stort problem ved mange andre optællingsdata som fx fra Tipperne (DOFT 110: 1-72, 2016).

Den gode nyhed er, at langt de fleste bestande trives, idet de enten har været 'stabile' eller stigende gennem de mange år. Den dårlige nyhed er, at en række arter er for nedadgående. Især tre bestande har det skidt, nemlig Strandskaderne både fra Norge og fra Hvidehavet, som passerer Blåvand i hhv. vestlige og syddøstlige vinde (se figuren og DOFT 113: 55-64, 2019), og de Små Kobbersnepper og Islandske Ryler, som yngler i Nordsibirien og overvintrer i Vestafrika.

De Strandskader, der overvintrer i Vadehavet og

Wash i Østengland, har haft problemer i mange år pga. muslingefiskeri især i Holland og Wash, men det er stoppet nu, og der er faktisk antydning af en opadgående tendens de senere år blandt de norske Strandskader ved Blåvand (se figuren). De bestande af Små Kobbersnepper og Islandske Ryler, der dominerer ved Blåvand, har det fint, men det hænger sammen med, at det er nogle andre bestande end de nedadgående, nemlig Små Kobbersnepper fra Nordeuropa og Islandske Ryler fra højarktisk Grønland/Canada. Endelig ser det ud til, at de Krumnæbbede Ryler fra arktisk Sibirien har været for nedadgående de sidste 10-20 år, efter at de har været kraftigt stigende gennem meget af 1900-tallet.

Tilsammen betyder disse resultater, at de arktiske og boreale vadefuglebestande på den østatlantiske trækvej har det bedre end fuglene på de andre globale trækveje – og ikke mindst vores egne ynglende vadefuglene. Især på den østasiatiske trækvej er der store problemer pga. inddigning af vadeflader til rejefarme, landbrug og industri. Det har vi lagt bag os i Europa bl.a. takket være EU's Natura 2000-direktiver, samt at man i Afrika ikke har ressourcer til store landvindingsprojekter – eller jagtgeværer – på samme måde, som man har i Østasien og den nye verden. Der er kun at håbe på, at naturbeskyttelsen vil nå at vokse sig tilstrækkelig stærk i Afrika, inden man når dertil, så man ikke skal igennem den samme ødelæggende udvikling med inddigning og dræning, som prægede især midten af 1900-tallet hos os.

Hans Meltofte, Jan Durinck, Bent Jakobsen, Claus Nordstrøm & Frank F. Rigét

Meltofte, H., J. Durinck, B. Jakobsen, C. Nordstrøm & F.F. Rigét 2019: Trends in the autumn passage numbers of Arctic and boreal waders in W Denmark 1964-2017 as a contribution to East Atlantic Flyway population trends. – *Ardea* 107, doi:10.5253/arde.v107i2.a7

Bird Numbers 2019

Bird Numbers 2019 'Counting birds counts' var titlen på den 21. konference i regi af European Bird Census Council (EBCC), der blev afholdt i Évora, Portugal, 8.-12. april 2019. Konferencens hovedarrangør var Évora Universitet med støtte fra en lang række organisationer, institutioner og sponsorer. EBCC-konferencer afholdes hvert tredje år og samler folk, der er involveret i fugleovervågning, fugleforskning og fuglebeskyttelse på tværs af Europa. Der var omkring 200 deltagere fra mere end 50 lande og fire kontinenter.

De overordnede emner på konferencen var: Policy, rumlige analyser, forvaltning & økologi, undersøgelser

af bestandsstørrelser, populationsdynamik, akustik, atlas, fugletræk, undersøgelser fra luften, kapacitet – herunder inddragelse af indfødte folk i fugleovervågning, agerlandstrends, klima, citizen science og indikatorer. Der var særligt fokus på:

- Det 2. europæiske fugleatlas 2013-17 (European Breeding Bird Atlas 2; EBBA2), idet alle de europæiske lande er involveret i dette arbejde, og et bogværk udgives i 2020.
- Den fælles europæiske fugleportal (EuroBirdPortal; EBP), der er etableret i et spændende samarbejde mellem 69 institutioner i 21 lande.

De mange foredrag, poster og samtaler under frokoster og i pauser gav os en masse spændende viden såsom:

- På Azorerne reducerer invasive plantearter signifikant såvel frømængden hos hjemmehørende arter som antallet og biomassen af insekter. Det har betydning for den endemiske Azorerdompap.
- Træløbere overnatter gerne flokvis på huse, hvilket der blev vist en fotodokumentation af, og Agerhøns overnatter gerne flokvis *under* sne ligesom det er kendt for ryer.
- Det østrigske atlas medførte i første omgang en nedgang i antallet af punkttællere, men efterfølgende en stigning pga. de mange nye aktive – et billede vi ser magen til herhjemme.
- I Holland havde man overvejet ren web-publicering af det nyeste atlas, men atlasbogen endte med at blive en bestseller; den lå således i en uge som nr. 21 blandt de mest solgte bøger i landet!
- I Holland arbejder man på at gøre frivilligt udførte linjetranssekter med *distance sampling* (svarende til TimeTælleTurene i Atlas III) til et fortsat og permanent projekt.
- I Schweiz har man i 2011 udgivet et historisk atlas, som medtager alle tilgængelige ældre oplysninger om fuglearternes udbredelse i landet.
- I Schweiz går langdistancetrækkerne kun tilbage i lavlandet, ikke i bjergene; man mener derfor, at årsagerne til disse fugles tilbagegang skal findes i Europa, ikke i Afrika.
- I et andet schweizisk studie har man via modellering af data fra to atlas og to punkttællingsprogrammer estimeret, hvad der har drevet ændringer i ynglefuglearternes udbredelse i Schweiz over 25 år for bedre at kunne estimere fremtidige ændringer i udbredelse forårsaget af bl.a. arters uddøen og deres kolonisering/indvandring til nye områder.
- Ruter og punkter i punkttællingsprogrammer behøver ikke være tilfældigt fordelt, hvis blot man stratificerer data.
- Aktuelle punkttællingsprogrammer i Botswana og Uganda viser, at det samlede indeks for alle almindelige arter er moderat stigende i Botswana og stabilt i Uganda. I begge lande er tendensen bedst *uden for* beskyttede områder.
- Et parisisk universitet har for nyligt udviklet en kombineret foderbrætsundersøgelse og onlinespil til smartphone. Det har hurtigt fået flere end 2000 deltagere.
- På verdensplan deltager < 1 % af alle fuglekiggere i *Citizen Science*-undersøgelser.
- Indtil nu har i alt 3150 videnskabelige artikler brugt data fra det første fælles europæiske atlas.

Thomas Vikstrøm præsenterer den digitale poster med udviklingen i Danmarks fuglefauna gennem de sidste 100 år. Foto: Daniel Palm Eskildsen.

- I Holland går Gråand drastisk tilbage, uden man ved hvorfor.
- Der udspandt sig en diskussion om, hvorvidt de 70 000 deltagere i EBBA2 alle skal nævnes i den kommende bog eller blot land for land på de nationale hjemmesider.

DOF bidrog med et mundtligt indlæg om resultater fra Atlas III v/Charlotte M. Moshøj samt tre posters, én om vinterforekomsten af Bramgås i Danmark (Nyegaard & Heldbjerg), én om udviklingen i Danmarks fuglefauna gennem de sidste 100 år (Vikstrøm & Jørgensen m.fl.) og én om motivationen hos frivillige fuglekiggere (Moshøj, Vikstrøm og Mathiasen).

Fra Danmark bidrog udover DOF dels Ringmærkningscentralen med et mundtligt indlæg v/Kasper Thorup, dels Aarhus Universitet med to mundtlige indlæg v/Preben Clausen. Fra Aarhus Universitet deltog desuden Henning Heldbjerg som medlem af EBCC's bestyrelse.

Det er meget afgørende for udviklingen af de danske fugleprojekter, at DOF samarbejder med tilsvarende organisationer i de andre europæiske lande. Konferencen er således et vigtigt forum for DOF og DOF's medarbejdere, idet der er en generel holdning om at hjælpe hinanden, så alle deltagere kommer hjem med ny inspiration og aftaler om samarbejde i bagagen.

Thomas Vikstrøm, Daniel Palm Eskildsen, Charlotte M. Moshøj, Timme Nyegaard & Kathrine Stener Jørgensen

Vandfugle i Sahel-området

Der er tale om en stejl læringskurve, når man de første dage skal optælle vandfugle fra et lille fly, der i 80 m's højde flyver hen over vådområder i det sydlige Tchad. Store tætheder af fugle og udfordrende artskombinationer som fx denne mørke gruppe: Sort Ibis, Hadadai-bis, Hammerkop, Sort Hejre og Nonnetræand. Eller den hvide gruppe, bestående af Silkehejre, Sølvhejre, Mellemehejre, Hellig Ibis, Kohejre og Afrikansk Skestork. Det kan indledningsvis være overvældende, men man lærer det forbløffende hurtigt. Og optællingerne krydres med pattedyr som flodhest, giraf, bøfler og elefanter.

Store mængder europæiske og russiske vandfugle trækker fra yngleområder i nord til vinterkvarterer syd for Sahara, dvs. i Sahel-landene, heriblandt Atlingand og Brushane bare for at nævne et par stykker. Kendskabet til vandfuglenes antal og fordeling i dette område er meget begrænset. Ligeledes er trusler mod vandfuglene og vådområdernes status kun sporadisk beskrevet. Vi ved, at vådområderne er af stor vigtighed for vandfuglene, både de trækkende og de lokale bestande. Vi ved også, at vådområderne er vigtige for lokale befolkningers eksistensgrundlag, primært i form

af fiskeri, men fuglene udgør også selv en ressource for mennesker i området.

Med henblik på at beskrive vandfuglenes antal og fordeling i området og for at vurdere bæredygtigheden af vådområdernes udnyttelse startede French Facility for Global Environment (en offentlig fransk institution, som promoverer projekter, der støtter beskyttelse af økosystemer på globalt plan) projektet RESSOURCE. Projektet fokuserer på vådområder og vandfuglebestande fra Senegal i vest, via Mali, Niger og Tchad til Sudan og Ægypten i øst, hvor de enkelte landes miljømyndigheder er aktive deltagere i arbejdet. Fra 2016 blev projektet medfinansieret og styret af FN's fødevarerorganisation, FAO. Med yderligere medfinansiering fra andre kilder, bl.a. Aage V. Jensen Charity Foundation (der med sin donation muliggjorde, at Aarhus Universitet (AU) kunne deltage), har projektet et budget på ca. 5 mio. €.

Projektet har fem indsatsfelter, nemlig følgende:

- Beskrivelse af vandfuglenes antal og fordeling
- På grundlag af viden om fuglenes fordeling udvikles forvaltningsplaner for udvalgte vådområder
- Beskrivelse af vådområdernes og fuglebestandenes

I det bløde lys sidst på dagen fremstår de mange vandfugle i vådområdet i Zakouma Nationalparken flot. I forgrunden ses en Sorthovedet Hejre. Desuden ses Knopgås, Sporegås, Nilgås, Stylteløber og Afrikansk Skestork. I baggrunden står mange Sorte Krontraner og en flok giraffer. Foto: Ib Krag Petersen.

socioøkonomiske betydning under inddragelse af lokale myndigheder

- Promovering af lokale myndigheders kapacitet til at udarbejde og gennemføre forvaltningsplaner
- At styrke lokale regeringers lovgivningsmæssige og institutionelle grundlag for gennemførelse af vådområde-handlingsplaner

Aarhus Universitet, Institut for Bioscience blev i 2018 inviteret til at deltage i arbejdet med beskrivelser af fuglearternes antal og fordeling. Vi deltager i det første indsatsfelt, der ledes af Tour du Valat og Office National de la Chasse et de la Sauvage (ONCFS) i Frankrig. Vi blev inviteret, fordi vi har en lang tradition og erfaring med optællinger af vandfugle fra fly.

I januar og februar 2019 blev der gennemført optællinger i Tchad. Højeste prioritet havde optællinger af Tchadsøen fra fly, men på grund af administrative udfordringer i Europa var det ikke muligt. Vi fik dog lavet en række optællinger af fugle i flodsenge og vådområder i det sydlige og sydøstlige Tchad, både fra fly og fra land. I optalte søerne Fitri og Iro fra fly og gennemførte

optællinger fra landjorden i vådområder i Zakouma-nationalparken.

Vådområderne i Tchad er meget dynamiske. I regntiden udgør flodsengene enorme vådområder, der gradvist udtørres frem mod næste regntid i april/maj måned. Det betyder, at vandfuglene i løbet af sæsonen koncentrerer på mindre og mindre arealer. Zakouma dækker et areal på 3000 km². Vi registrerede mere end 70 000 vandfugle ved optællinger fra jorden. Fuglefaunaen var domineret af lokale arter som Sporegås og Knopgås. De nordlige trækfugle var domineret af vadefugle som Tinksmed og Dværgryle samt Atlingand, Skeand, Spidsand og Krikand. En af de store overraskelser var, at nationalparken husede over 15 % af verdensbestanden af Sort Krontrane.

Projektet fortsætter næste vinter, hvor vi håber at kunne dække Tchadsøen, og hvor det er intensionen også at fokusere på vådområder i Ægypten.

Ib Krag Petersen, Aarhus Universitet, Jean-Yves Mondain-Monval & Pierre du rau Defos, ONCFS

IPBES – en science-policy platform om biodiversitet og økosystemydelser

IPBES står for *Intergovernmental Platform on Biodiversity and Ecosystem Services* og er en mellemstatslig aftale, som bygger bro mellem forskningsverdens viden om biodiversitet og økosystemtjenester på den ene side og beslutningstagernes behov for et kvalificeret vidensgrundlag på den anden. Dermed er der en klar parallel til klimapanelet IPCC, og i korthed er IPBES for biodiversitet, hvad IPCC er for klimaet. IPBES er i skrivende stund tiltrådt af 132 landes regeringer herunder Danmark. IPBES er forankret i FN, men det er først og fremmest de mange hundrede involverede forskere, sekretariatet i Bonn og medlemslandene, der tegner IPBES og driver processerne.

I alt otte IPBES-rapporter er udarbejdet til og med 2019. Den længe ventede globale biodiversitetsrapport fra IPBES blev lanceret i maj og er den første globale statusrapport over biodiversitet og økosystemtjenester siden *Millenium Ecosystem Assessment* blev udarbejdet i 2001-05. Der var indslag om hovedresultaterne i stort set alle danske medier, efter at rapportens resultater var blevet gennemtygget og udfordret af embedsværket over en uge til IPBES 7 plenarmødet i Paris i begyndelsen af maj. 'One-lineren' fra den 1500 sider lange rapport var, at op imod en million af verdens arter er truede af global udryddelse.

De tidligere rapporter fra IPBES omhandler bl.a. vilde bestøvere herunder selvfølgelig fugle som kolibrier, sol-

fugle o.a., langt hovedparten dog insekter inkl. 20 000 vilde arter af bier samt bestøvningens betydning for den globale fødevarerproduktion (Pollinators, Pollination and Food Production). En anden omhandler forarming og genopretning af landskaber (Land Degradation and Restoration). Fire regionale IPBES-statusrapporter over biodiversitet og økosystemtjenester er ligeledes offentliggjort i 2018, hvoraf den ene dækker vores egen region: Europa og Centralasien.

Rapporterne dokumenterer endnu engang, at den globale biodiversitet er i tilbagegang, at tilbagegangen accelererer, og at økosystemtjenester forringes. Rapporten for Europa og Centralasien angiver således, at biodiversiteten er i vedvarende tilbagegang i regionen og peger på vores arealanvendelse af landskabet (og havet) som hovedårsagen. På land er det landbrugs- og skovdrift, dernæst kommer byudvikling og i stigende grad klimaændringer. I havet spiller direkte efterstræbelse af arterne en stor rolle. Det er kendt viden, men rapporterne giver et formidabelt up-to-date overblik, og de er både bestilt og godkendt af myndigheder verden over. Vi skal derfor ikke længere diskutere det rigtige i resultaterne, men derimod hvad vi skal gøre for at overkomme krisen.

IPBES-rapporten for Europa og Centralasien slår fast, at selvom beskyttede områder er ekspanderet i regionen, kan disse ikke alene dæmme op for tabet af

IPBES-rapporterne angiver landbrug som den største årsag til tab af biodiversitet og forringelse af jordens frugtbarhed inklusive græsning som eksempelvis her ved Lake Junin i Andesbjergene i Peru, hvor tætheden af husdyr betyder, at den naturlige vegetation ændres og forsvinder. Foto: Lars Dinesen.

biodiversitet, og det er *kun* i de tilfælde, hvor de beskyttede områder er effektivt forvaltede, at de bidrager til at mindske tabet af biologiske mangfoldighed – hvilket langtfra altid er tilfældet. Et andet hovedbudskab er, at økonomisk vækst ikke er afkoblet fra tabet af biodiversitet, hvilket langt hen af vejen har været opfattelsen tidligere.

Et hovedbudskab i samtlige IPBES' rapporter er, at den negative udvikling kan vendes. Rapporterne giver en lang række bud på, hvad der skal til – såkaldte policy options – og der er vurderinger af den konkrete værdi af økosystemtjenesterne fra naturen. Om bestøvernes betydning fremhæves det, at den spiller en afgørende rolle for produktion af kaffe, kakao og mandler, og at det på globalt plan vurderes, at vilde bestøvere har en markeds værdi på svimlende 235-577 mia. USD. Globalt er næsten 90 % af de vilde blomsterplanter helt eller delvist afhængige af, at en fugl, en flagermus eller et insekt spreder pollen til planternes frugtleger. Bestøverne er i kraftig tilbagegang navnlig i Nordvesteuropa og Nordamerika, hvilket har betydning for bestøvning af blomsterplanter heriblandt også kommercielt vigtige arter som fx frugttræer.

Rapporten om forarmning af landskaber og genopretning fastslår fx, at jordens frugtbarhed forringes globalt, og at det går ud over fødevarerproduktionen, hvilket sammen med større klimænderinger medfører stigende risiko for konflikter og flygtningestrømme på anslået 50-700 mio. flere flygtninge i 2050, hvis ikke vi imødegår forringelserne.

Udfordringerne er store, og det slås utvetydigt fast, at det ligesom på klimaområdet bliver dyrere og van-

skeligere af at vente med at vende udviklingen. Rapporterne inklusiv den for Europa og Centralasien peger også på, at det i de seneste år *er lykkedes* at vende de første negative udviklingstendenser via konkrete politiske initiativer, hvor bedre forvaltning af fiskeri og reduceret eutrofiering i Nordsøen nævnes som eksempel sammen med fremgang for enkeltarter som fx iberisk los og europæisk bison. Men der skal meget mere til. Ifølge rapportererne skal vi gennemgå en såkaldt *transformationale ændring*, der kan oversættes til en *gennemgribende omstilling* for bl.a. at nå FN's verdensmål, hvoraf hovedparten skal indfries inden 2030. Biodiversitet indgår direkte i mål 14 (livet i havet) og 15 (livet på land) og understøtter afgørende flere af de øvrige verdensmål.

Med baggrund i etableringen af IPBES blev der i 2016 oprettet et dansk IPBES-kontor finansieret af institutter ved fire danske universiteter: København, Aarhus, Syddansk og Roskilde (se www.ipbes.dk). Ambitionen med det danske IPBES-kontor er at forankre IPBES i Danmarks fagmiljøer herunder at søge inddragelse af danske forskere i udarbejdelsen af IPBES-rapporterne. Samtidig bliver resultaterne fra IPBES kommunikeret til danske beslutningstagere og den danske befolkning, så en national udmøntning af resultaterne bliver debatteret. I debatterne er der bl.a. blevet peget på nødvendigheden af at inddrage den finansielle sektor i løsningerne samt behov for strukturelle ændringer hos virksomhederne og for udtagning af landbrugsarealer til natur.

Det næste skridt er gennemførelsen af IPBES-symposier finansieret af 15. Juni Fonden, der opsamlers dansk viden indenfor udvalgte IPBES-temaer. Her er valgt naturgenopretning, synergi mellem imødegåelse af klima-

ændringer & biodiversitet i 2019 samt et tredje symposium i 2020 fulgt op af anbefalinger til beslutningstagere fra efterfølgende ekspertworkshops. Det første symposium om genopretning er afholdt på Aarhus Universitet

den 14. juni, og et kommende symposium om klimaændringer og biodiversitet afholdes den 25. oktober i Mærsk Tårnet i København.

Lars Dinesen, Det danske IPBES-kontor

Barr Al Hikman – et hidtil ukendt verdensklasse-fugleområde

Et efter et er de dukket op, de altoverskyggende betydningsfulde tidevandsområder i verden, hvor millioner af vandfugle raster og overvintrer. Vadehavet og de britiske estuarier har vi kendt længe, men man skal trods alt ikke ret mange år tilbage i tiden for at navnet Vadehavet og dets unikke betydning var stort set ukendt. Også i dette tidsskrift var det 'bare' en del af Vesterhavet med enkeltlokaliteter for ynglende og rastende fugle – ikke et samlet økosystem af global betydning. I 1970'erne fik vi kendskab til Banc d'Arguin i Mauretania takket være britiske og hollandske ekspeditioner, og siden fulgte tidevandsfladerne langs Det Gule Hav, Delaware Bay og Fundy Bay på Nordamerikas østkyst, Copper River Delta i Alaska, kysten af Guyana mv. i det nordlige Sydamerika, Arquipelago dos Bijagós i Guinea-Bissau (hvor også dan-

ske ornitologer var med) og Roebuck Bay i Australien, som hver især huser noget nær hele flywaybestande af en eller flere arter en del af året.

Nu er endnu et globalt betydningsfuldt område kommet på landkortet: Barr Al Hikman på sydøsthjørnet af Oman – ud til Det Indiske Ocean – og igen er det hollandske ornitologer, der har været i gang. Takket være 10 års undersøgelser i området ved vi nu, at det med mere end en halv million vandfugle er langt det vigtigste raste- og overvintringsområde på den vestasiatiske-østafrikanske trækvej, og for 18 vadefuglearter er det af international betydning. De mest bemærkelsesværdige forekomster for os er nok maksimumtal på 8760 Krabbeædere, 123 000 Mongolske Præstekraver, 1000 Storryler, 5000 Kærløbere og 1730 Terekklirer. Hertil kommer

Der er talt op til 8760 Krabbeædere i Barr Al Hikman i det østlige Oman. Det er en af verdens mest specielle vade-mågefugle, der yngler i huller under ørkensandet. Foto: Jan van de Kam.

områdets betydning for havskildpadder, hvaler og som opvækstområde for fisk.

Ikke alene har hollænderne gennemført 10 års økologiske undersøgelser i området med dertil hørende faglig publicering, de har nu også præsteret en fornem populær formidling af naturværdierne i området i form af et pragtværk af en bog. Og her er det igen den hollandske stjernefotograf Jan van de Kam, der har taget alle billederne. Hans billeder har vi også tidligere haft mulighed for at glæde os over her i tidsskriftet. Teksten er både på engelsk og arabisk og derfor lavet, så bogen læses 'bagfra' på arabisk og 'forfra' på engelsk.

I sammenligning med de fleste andre af de nævnte områder, er Barr Al Hikman i høj grad uberørt af landvinding, industri, landbrug, jagt osv., og områdets økosystem synes at være intakt – om end plasticforurening er et problem. Faktisk har antallene af vandfugle i området været stigende i løbet af undersøgelsesperioden, hvilket man dog frygter kan være forårsaget af ødelæggelse

af andre raste- og overvintringsområder i Mellemøsten. På globalt plan er 35 % af vådområderne blevet ødelagt siden 1970'erne, hvilket selvfølgelig gør beskyttelsen af de tilbageværende områder endnu mere påtrængende. Derfor gør bogen meget ud af at spille op til Omans regering om at være stolte af dette område og beskytte det bedst muligt. Det er allerede udpeget som reservat, og man arbejder på at gøre det til Ramsar-område med en tilhørende forvaltningsplan.

DOF Travel arbejder nu på at lave en tur til området i vinteren 2020-21, så DOFs medlemmer får chancen for selv at opleve de mange fugle i området inklusive de bagvedliggende bjerge og ørkener.

Hans Meltofte

de Fouw, J., R. Bom, W. Hagemeijer, A. Thorpe, R. Klaassen & J. van de Kam 2018: Barr Al Hikman: Shorebird paradise in Oman. – Wetlands International & Shell Development Oman (kan downloades gratis på nettet).

William Vogt – manden der grundlagde global økologisk tænkning

William Vogt var økolog og ornitolog med stor interesse for både bæredygtighed og befolkningskontrol, hvor han som en af de første overførte datidens gryende forståelse af økosystemers 'bæreevne' til samfundsforhold. Han var forfatter til bestselleren *Road to Survival* fra 1948, som 24 år før Romklubbens *Grænser for vækst* og 39 år før Brundtland-kommissionens *Vores fælles fremtid* påpegede, hvor dumt vi behandler natur og miljø. Han engagerede sig så meget i disse spørgsmål, at han i mange år var direktør for den amerikanske familieplanlægningsorganisation og sekretær for Conservation Foundation, men han var mærkeligt nok kun dårligt kendt i Europa.

William Vogt blev født i Mineola, New York i 1902. Efter allerede i en alder af 23 år at have fået en æresbevisning fra St. Stephens (nu Bard) College, var han blandt andet en tidlig modstander af dræning af vådområder som led i myggebekæmpelse, og senere varetog han en række stillinger, der gav ham mulighed for yderligere at forfølge sine interesser for fugle og miljøet.

I 1942 blev han afdelingsdirektør for videnskabs- og uddannelsesafdelingen i koordinatorkontoret for interamerikanske anliggender. Senere fungerede han som chef for naturbeskyttelsesafdelingen i Pan American Union, hvor han fik mulighed for at studere forholdet mellem klima, befolkning og ressourcer i forskellige latinamerikanske lande. Disse erfaringer dannede baggrunden for det perspektiv, han senere uddybede i sin *Road to Survival*, en bog motiveret af hans stærke overbevisning om, at de nuværende tendenser i børnefødsler og økonomisk vækst hurtigt ville ødelagde miljøet

og underminere livskvaliteten for fremtidige generationer. Vogts væsentligste bidrag var at forbinde miljø- og overbefolkningsproblemer, så det stod umiskendeligt klart, at de nuværende tendenser ville resultere i krig, sult, sygdom og civilisationssammenbrud.

Road to Survival var en indflydelsesrig bestseller, der er genoptrykt i mange oplag. Efter offentliggørelsen dedikerede han en stor del af sit arbejde til børnebegrensning. Fra 1951 til 1962 fungerede han som national direktør for The Planned Parenthood Federation of America. I 1964 blev han sekretær for den amerikanske Conservation Foundation. Han tjente som repræsentant for Den Internationale Union for Bevarelse af Natur og Naturressourcer (IUCN) under FN indtil sin død i 1968. Her blev han mindet for de provokerende spørgsmål, han havde povet at stille, og for at takle et emne, der forblev omgærdet af kontroverser: overbefolkning.

Vogt udformede de grundlæggende ideer i den moderne miljøbevægelse. Han grundlagde især, hvad Hampshire College befolkningsforsker Betsy Hartmann har kaldt "apokalyptisk miljøvidenskab" – troen på, at medmindre mennesket drastisk reducerer forbrug og begrænser befolkningstilvæksten, vil det ødelægge de globale økosystemer. I populære bøger og stærke taler hævdede Vogt, at velstand ikke er vores største præstation, men vores største problem. Hvis vi fortsætter med at tage mere end Jorden kan give, vil det uundgåelige resultatet blive ødelæggelse på globalt plan. "Begrænsning! Begrænsning!" var hans mantra.

Videreudviklet fra Wikipedia af Hans Meltofte